

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Ковейно Юлії Володимирівни «Адміністративна відповідальність за порушення лісового законодавства», що подана на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право» (галузь знань 08 «Право»)

Дисертація Ю.В. Ковейно на тему «Адміністративна відповідальність за порушення лісового законодавства», що подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право» (галузь знань 08 «Право») виконана на кафедрі адміністративно-правових дисциплін факультету № 2 Донецького державного університету внутрішніх справ. Тема відповідає науковому напрямку «адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» в межах спеціальності 081 «Право».

Висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Ковейно Юлії Володимирівни на тему «Адміністративна відповідальність за порушення лісового законодавства» підготовлений за результатами попереднього обговорення зазначеної дисертації та публічної презентації Ю.В. Ковейно наукових результатів проведеного дослідження. Рецензенти:

1) старший науковий співробітник науково-дослідної лабораторії з проблемних питань правоохоронної діяльності КННІ Донецького державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор Алфьоров С.М.;

2) доцент кафедри адміністративно-правових дисциплін факультету №2 Донецького державного університету внутрішніх справ кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник Сахно А.П.

1. Обґрунтування вибору теми дослідження.

Ліси мають важливе значення для людини, суспільства та економіки та відіграють вагомую роль у формуванні вуглецевого балансу атмосфери та збереженні біорізноманіття. Ліси України виконують переважно водоохоронні, захисні, санітарно-гігієнічні та оздоровчі функції і мають обмежене експлуатаційне значення. Як чинник культурного і соціального значення ліс для багатьох мільйонів людей є місцем відпочинку, лікування та туризму. Разом з тим нераціональне та виснажливе використання лісів, збільшення антропогенного навантаження призводять до правопорушень та погіршенню стану лісів.

На законодавчому рівні питання адміністративної відповідальності за порушення лісового законодавства регулюються Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища», Лісовим кодексом України, Кодексом України про адміністративні правопорушення, Законом України «Про адміністративну процедуру» та низкою спеціальних підзаконних

нормативно-правових актів. Проте наразі положення законодавства щодо встановлення та застосування адміністративної відповідальності за вищевказані порушення містять низку недоліків.

У науковій літературі до питань адміністративної відповідальності в цілому та адміністративної відповідальності за порушення лісового законодавства звертались такі вчені: В.Б. Авер'янов, В.І. Андрейцев, Ю.П. Битяк, А.Г. Бобкова, О.Є. Волков, Н.Г. Габлей, А.П. Гетьман, Е.Ф. Демський, М.М. Заверюха, О.А. Заярний, Т.О. Коломоєць, В.К. Колпаков, В.В. Костицький, О.В. Кузьменко, Ю.О. Легеза, Н.В. Марфіна Л.В. Мендик, Д.М. Мікулін, О.В. Панасюк, О.В. Степська, О.А. Улютіна, Ю.С. Шемшученко, Х.В. Юшкевич. Проте низка аспектів, що стосуються реалізації адміністративної відповідальності за порушення лісового законодавства, потребують подальшого теоретичного опрацювання.

Вищезазначене підтверджує актуальність теми виконаного дисертаційного дослідження.

Дисертаційне дослідження проведено з урахуванням завдань, визначених Державною стратегією управління лісами України до 2035 року, схваленою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2021 р. № 1777-р.

2. Наукова новизна, теоретичне та практичне значення результатів дисертації.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що на основі комплексного дослідження питань щодо адміністративної відповідальності за порушення лісового законодавства Ю.В. Ковейно запропоновано теоретичні засади удосконалення відповідного законодавства та обґрунтовано нові практичні положення.

Аналіз роботи Ю.В. Ковейно дає підстави констатувати, що в роботі сформульовано низку нових наукових концептуальних положень та висновків, які містять елементи теоретичної і практичної новизни, запропоновані особисто здобувачкою, а саме:

уперше:

- виокремлено види адміністративної відповідальності за порушення лісового законодавства за наступними критеріями: об'єктом посягання (відповідальність за знищення або пошкодження лісу, лісових ресурсів та земель лісгосподарського призначення, погіршення їх стану; за невиконання та порушення правил, приписів та порядку ведення лісового господарства, у тому числі правил використання та охорони лісів, лісових ресурсів та земель лісгосподарського призначення) та суб'єктом відповідальності (відповідальність посадових осіб; громадян; юридичних осіб);

- запропоновано визначення форми адміністративної відповідальності за порушення лісового законодавства як зовнішнього виразу потерпання негативних додаткових наслідків організаційного, майнового або особистого характеру (адміністративних стягнень) фізичною або юридичною особою за вчинення адміністративних правопорушень в сфері використання

лісів, лісових ресурсів та земель лісогосподарського призначення;

- запропоновано визначення поняття факту порушення лісового законодавства як дії або бездіяльності, що відбулися в реальній дійсності, які мають ознаки правопорушення, посягають на відносини щодо використання, охорони та захисту лісів, лісових ресурсів та земель лісогосподарського призначення або встановлений правопорядок в лісових відносинах та завдають чи створюють загрозу спричинення шкоди екологічній цінності лісів, лісових ресурсів та земель лісогосподарського призначення, за які передбачено юридичну відповідальність винної у цьому особи;

- запропоновано визначення поняття встановлення факту порушення лісового законодавства як фіксації уповноваженими на те органами держави, що підтверджена відповідними діями та доказами у встановленому законом порядку, дійсних, реальних дій чи бездіяльності, які є об'єктивно існуючими та незаперечними, що мають ознаки правопорушення, які посягають на відносини щодо використання, охорони та захисту лісів, лісових ресурсів та земель лісогосподарського призначення або встановлений правопорядок в лісових відносинах та завдають чи створюють загрозу спричинення шкоди екологічній цінності лісів, лісових ресурсів та земель лісогосподарського призначення, за які передбачено юридичну відповідальність винної у цьому особи;

- запропоновано визначення поняття притягнення до адміністративної відповідальності за порушення лісового законодавства як примушування винної особи до такої відповідальності за лісові та суміжні з ними правопорушення спеціально уповноваженими органами та іншими особами шляхом здійснення послідовних чітко визначених дій у порядку визначеному лісовим, екологічним та адміністративним законодавством;

удосконалено положення щодо:

- підвідомчості розгляду адміністративних справ за незаконну порубку, пошкодження та знищення лісових культур і молодняка з передачею розгляду таких справ районним, районним у місті, міським чи міськрайонним судам (судді) від центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері лісового господарства та центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів;

- суб'єктів відповідальності за самовільне сінокосіння і пасіння худоби, самовільне збирання дикорослих плодів, горіхів, грибів, ягід шляхом виключення із кола цих суб'єктів посадових осіб;

дістали подальшого розвитку положення щодо:

- визначення поняття адміністративної відповідальності за порушення лісового законодавства з урахуванням спрямованості, характеру, змісту, та цілі такої відповідальності;

- правової основи адміністративної відповідальності за порушення лісового законодавства шляхом її узагальнення та підготовки пропозицій з удосконалення відповідного законодавства;

- визначення поняття порушення лісового законодавства з

урахуванням змісту та видів таких правопорушень: це протиправне, винне, суспільно-небезпечне або суспільно шкідливе діяння, яке вчинено відповідними суб'єктами, що посягає на відносини щодо використання, охорони та захисту лісів, лісових ресурсів та земель лісогосподарського призначення або встановлений правопорядок в лісових відносинах та завдає чи створює загрозу спричинення шкоди екологічній цінності лісів, лісових ресурсів та земель лісогосподарського призначення, за яке передбачено юридичну відповідальність винної у цьому особи;

- положення щодо видів порушення лісового законодавства з виокремленням таких груп як лісові та суміжні з ними правопорушення та видів щодо кожної із цих груп;

- підстав адміністративної відповідальності за порушення лісового законодавства з обґрунтуванням пропозицій щодо додаткового виокремлення таких підстав, як: збут незаконно зрубаних дерев або чагарників; невиконання обов'язку ведення первинного обліку лісів власниками лісів або постійними лісокористувачами; незабезпечення безперешкодного доступу до об'єктів електромереж, інших інженерних споруд, які проходять через лісову ділянку, для їх обслуговування;

- визначення поняття суб'єкта адміністративної відповідальності з урахуванням спрямованості дій таких суб'єктів та з уточненням їх поділу на загальні та спеціальні;

- форм адміністративної відповідальності за порушення лісового законодавства шляхом їх поділу на основні (стягнення штрафу; припинення лісових відносин або відповідної діяльності; виконання суспільно корисних робіт) та додаткові (позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю; конфіскація предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення; оплатне вилучення предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення) з конкретизацією їх змісту;

- встановлення факту порушення лісового законодавства з виокремленням таких етапів: перший етап - виявлення факту правопорушення; другий етап - перевірка виявленого факту порушення лісового законодавства; третій етап - документальне оформлення факту вчиненого правопорушення;

- положення щодо суб'єктів виявлення факту порушення лісового законодавства шляхом узагальнення їх переліку;

- ініціювання притягнення до адміністративної відповідальності за порушення лісового законодавства шляхом уточнення змісту цієї стадії.

Достовірність отриманих наукових результатів. Викладені в дисертації наукові висновки, положення і рекомендації є обґрунтованими, базуються на ретельному аналізі літератури з тематики дослідження та узагальненні практики застосування національного законодавства (усього – 240 використаних джерел).

Методологічну основу дослідження складають загальні методи наукового пізнання та спеціальні методи, що використовуються в юридичній науці. З використанням діалектичного методу здійснено загальнотеоретичне дослідження та уточнено визначення адміністративної відповідальності за

порушення лісового законодавства та виокремлено її види (підрозділ 1.1). Метод аналізу та синтезу дозволив розглянути підстави адміністративної відповідальності за порушення лісового законодавства та форми такої відповідальності і обґрунтувати відповідні пропозиції (підрозділи 2.1; 2.3). Формально-логічний метод застосовано при дослідженні форм відповідальності за порушення лісового законодавства та окремих аспектів встановлення факту правопорушення лісового законодавства (підрозділи 2.3; 3.1). Метод спостереження використано при узагальненні практики застосування адміністративної відповідальності за порушення лісового законодавства та під час аналізу відповідного законодавства (підрозділи 2.3; 3.1; 3.2). Метод порівняльного правознавства використано для співставлення законодавства України з питань адміністративної відповідальності за вищевказані порушення та законодавства зарубіжних країн (підрозділ 1.2). За допомогою методу інтерпретації норм права розглянуто підстави адміністративної відповідальності за порушення лісового законодавства, форми такої відповідальності; питання щодо суб'єктів та притягнення їх до адміністративної відповідальності за порушення лісового законодавства (2.1; 2.2; 2.3; 3.2). Юридіко-термінологічний метод використано при підготовці пропозицій щодо визначення ключових понять дисертаційного дослідження (підрозділ 1.1; розділи 2-3).

Структура дисертаційного дослідження Ю.В. Ковейно відповідає визначеній меті та поставленим завданням дослідження. Робота складається з анотації, переліку умовних позначень, вступу, трьох розділів, що містять сім підрозділів, висновків, списку використаних джерел (240 найменувань на 26 сторінках) та додатків. Виклад результатів дослідження здійснено на належному науково-методичному рівні із застосуванням механізмів та засобів спеціальної юридичної термінології. Наукові положення та рекомендації є достатньо аргументованими, базуються на ґрунтовному аналізі доктринальних джерел у сфері адміністративного права, поглядів та аргументів вчених-юристів, нормативно-правових актів, статистичних даних.

Дисертація написана грамотно, оформлена згідно з чинними вимогами, передбаченими Порядком присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 4). Оформлення дисертації відповідає вимогам, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12.01.2017 № 40. Мовностилістична культура роботи досить висока. Список використаних літературних джерел, а також посилання на них у тексті дисертації зроблено з дотриманням вимог.

Практичне значення отриманих наукових результатів. Одержані у роботі результати дослідження становлять як науково-теоретичний, так і практичний інтерес та можуть бути використані:

– у науково-дослідній діяльності – при подальшому дослідженні проблем притягнення до адміністративної відповідальності за порушення

лісового законодавства;

– у правотворчій діяльності – при внесенні змін та доповнень до ЛК України, КУпАП та розробці нових нормативно-правових актів відповідної спрямованості;

– у правозастосовній діяльності – при забезпеченні правопорядку у лісових відносинах, захисті прав лісокористувачів та застосуванні адміністративної відповідальності за відповідні правопорушення.

– в освітньому процесі – при підготовці навчально-методичного забезпечення з курсів навчальних дисциплін «Право екологічної безпеки», «Природоресурсне право», «Природоохоронне законодавство та екологічне право».

3. Наукові публікації, у яких висвітлено основні результати дисертаційного дослідження, та повнота їх опублікування.

Основні наукові результати дисертації Ковейно Юлії Володимирівни на тему: «Адміністративна відповідальність за порушення лісового законодавства опубліковано у дванадцяти наукових працях, серед яких одна колективна монографія, п'ять статей у виданнях, включених МОН України до переліку наукових фахових з юридичних наук, шість тез доповідей на науково-практичних заходах, які розкривають основний зміст дисертації, серед яких:

1. Ковейно Ю.В. Правова основа використання лісів. *Підприємництво, господарство та право*. 2017. №12. С. 142-147.

2. Ковейно Ю.В. Підстави відповідальності за порушення лісового законодавства. *Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки*. 2020. № 4. Том 2. С. 110-116. DOI <https://doi.org/10.26661/2616-9444-2020-4.2-16>.

3. Бобкова А.Г., Ковейно Ю.В. Форми відповідальності за порушення лісового законодавства. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. №6. С. 194-198. (Особистий внесок здобувачки: запропоновано визначення поняття форми відповідальності за порушення лісового законодавства та запропоновано поділ таких форм на загальні та спеціальні; конкретизовано загальні та спеціальні форми відповідальності за порушення лісового законодавства). DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-6/45>.

4. Ковейно Ю.В. Встановлення факту порушення лісового законодавства (адміністративно-правовий аспект). *Центральноукраїнський вісник права та публічного управління*. 2023. Випуск 3. С. 38-46. <https://doi.org/10.32782/cuj-2023-3-5>.

5. Бобкова А.Г., Ковейно Ю.В. Забезпечення безпекового середовища в лісових відносинах заходами адміністративної відповідальності. *Organizational and legal fundamentals for the formation of a security environment in Ukraine: Scientific monograph*. Riga, Latvia: Baltija Publishing, 2023. P. 169-186. DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-363-7-8>. (Особистий внесок здобувача: проаналізовано правову основу адміністративної відповідальності, конкретизовано визначення адміністративної відповідальності за порушення

лісового законодавства. Запропоновано визначення форми адміністративної відповідальності в лісових відносинах та конкретизовано форми такої відповідальності).

6. Ковейно Ю.В. Юридична відповідальність за правопорушення в сфері використання лісів. Актуальні проблеми науки та освіти: Збірник матеріалів XXI підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ / За заг. ред. К.В. Балабанова. Маріуполь: МДУ, 2019. С 60-62.

7. Ковейно Ю.В. Суб'єкти використання лісів. Актуальні проблеми науки та освіти: зб. матеріалів XXII підсумкової наук.-практ. конф. викладачів Маріупольського державного університету, 07 лютого 2020 р. Маріуполь: МДУ, 2020. С. 72-73.

8. Ковейно Ю.В. Суб'єкти відповідальності за порушення лісового законодавства. Проектування безпекового середовища громад: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Маріуполь, 2 липня 2021 року). Донецький державний університет внутрішніх справ. Київ: ТОВ «Компанія ВАІТЕ», 2021. С. 217-221.

9. Ковейно Ю.В. Щодо дисциплінарної відповідальності за порушення лісового законодавства. Сучасний розвиток державотворення та правотворення в Україні: проблеми теорії та практики: матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів і молодих вчених 23 червня 2022 року: Зб. тез наук. праць / за заг. редакцією М.В. Трофименка. Київ: МДУ, 2022. С. 272-275.

10. Ковейно Ю.В. Окремі аспекти визначення поняття юридичної відповідальності за порушення екологічного законодавства. Актуальні проблеми науки та освіти: Збірник матеріалів XXV підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ / За заг. ред. М.В. Трофименка. Київ: МДУ, 2023. С. 63-66.

11. Ковейно Ю.В. Види адміністративної відповідальності за порушення лісового законодавства. Проблеми і перспективи поствоєнної розбудови України: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 7-8 грудня 2023 р. / за заг. ред. М.В. Трофименка: Маріупольський державний університет. Київ: МДУ, 2023. С. 152-155.

12. Bobkova A., Koveino Y. The Forms of Responsibility for Violation of the Forest Legislation. Yearbook of Ukrainian law: Coll. of scientific papers. 2023. №15. С. 431-442. (Personal contribution of the applicant: the applicant proposed the definition of the concept of the form of responsibility for violation of forest legislation and proposed the division of such forms into general and special; specified general and special forms of responsibility for violation of forest legislation).

Зазначені публікації містять належне обґрунтування отриманих наукових результатів, опубліковані у виданнях, кількість та рівень яких відповідає встановленим вимогам, характеризуються повнотою викладу матеріалів дисертації, опубліковані у різних випусках (номерах) наукових періодичних видань. Серед наведених публікацій немає таких, в яких повторюються наукові результати, опубліковані раніше в інших наукових публікаціях, що вже зараховані за темою дисертації. Опублікування результатів дисертації Ковейно

Юлії Володимирівни на тему «Адміністративна відповідальність за порушення лісового законодавства» відповідає вимогам, встановленим п. 8 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44.

Представлена дисертаційна робота Ковейно Юлії Володимирівни на тему «Адміністративна відповідальність за порушення лісового законодавства» є завершеною працею, сформульовані у ній наукові результати містять елементи наукової новизни, які мають теоретичне і практичне значення для науки адміністративного права.

Дисертаційне дослідження відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), що затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283), наказу Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 (зі змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти і науки України від 31 травня 2019 року № 759) «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44), освітньо-науковій програмі «Право» ДонДУВС. Автор дисертації – Ковейно Юлія Володимирівна заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – Право.

**Головуючий міжкафедрального семінару
на базі кафедри адміністративно-правових
дисциплін факультету №2 – завідувач
науково-дослідної лабораторії публічної
безпеки громад факультету №2
доктор юридичних наук, професор**
03 травня 2024 року

Андрій ЗАХАРЧЕНКО

Підпис завідувача науково-дослідної лабораторії публічної безпеки громад факультету №2 доктора юридичних наук, професора Захарченка Андрія засвідчую

**Начальник відділу документування
службової діяльності**

Юлія МЕРКУЛОВА